

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет
Факультет менеджменту, бізнесу та права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач кафедри
ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

(підпис) Моїсеєва Н.І.
(прізвище та ініціали)
"01" вересня 2025 р.

Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка (А Освіта)

Спеціальність – 015 (А 5) Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Освітня програма – «Теорія і методика професійної підготовки та виробничого менеджменту» («Професійна освіта»)

Харків – 2025 р.

Укладач: **Дроздова Ірна Петрівна**, професор кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена на розширеному засіданні кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»

та соціально-гуманітарних дисциплін.

Протокол від: " 01" вересня 2025 року № 1.

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньої програми – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету

«01» вересня 2025 року _____

Нагаєв Віктор Михайлович

Предметом навчальної дисципліни «Теорія і методика професійної освіти» є закономірності, принципи, зміст, форми, методи та засоби навчання і виховання у системі професійної підготовки. Вона вивчає теоретичні основи професійної освіти, методику викладання професійних дисциплін, педагогічний менеджмент та інноваційні процеси в закладах професійної освіти.

Базовими дисциплінами для успішного засвоєння програмного матеріалу дисципліни є (зі структурно-логічної схеми освітньої програми): Філософія освіти і науки, Академічна доброчесність та культура наукового українського мовлення, Педагогіка вищої школи, Управління інтелектуальною власністю та захист авторських прав, Цифрові технології в наукових дослідженнях та управління науковими проектами.

Ця навчальна дисципліна забезпечує формування таких загальних компетентностей (з освітньої програми) :
ЗК 1. Здатність до формування системного наукового світогляду, гуманістичних ціннісних орієнтирів, культурного кругозору, професійної етики та академічної доброчесності в освітній та дослідницькій діяльності. ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу наукової інформації, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань. ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; науково-професійного усного і письмового мовлення для представлення та обговорення наукових результатів. ЗК 7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; виявляти ініціативу (лідерство), ефективно діяти в команді; складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами у сфері професійної освіти; розуміти тенденції менеджменту освіти, закономірності, принципи та методи управління навчально-творчою діяльністю здобувачів. ЗК 10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; попереджати та розв'язувати організаційні конфлікти в освітній галузі.

Подовжено термін дії до:

" ____ " _____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " _____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

" ____ " _____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " _____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

" ____ " _____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " _____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

" ____ " _____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " _____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо - кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка (А Освіта)	Статус дисципліни: <i>обов'язкова</i>	
	Спеціальність : 015 (А 5) Професійна освіта (за спеціалізаціями)	Мова викладання: <i>українська</i>	
Модулів – 2	Освітня програма : «Теорія і методика професійної підготовки та виробничого менеджменту» («Професійна освіта»)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
		Семестр	
Загальна кількість аудиторних годин – 120		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання : аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 7	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		рік.	рік.
		Самостійна робота	
		90 год.	108 год.
		Вид контролю:	
<i>екзамен</i>			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «**Теорія і методика професійної освіти**» посідає важливе місце в системі психолого-педагогічних наук і є методологічною основою підготовки науково-педагогічних кадрів у сфері професійної освіти. Вона інтегрує здобутки педагогіки, освітньої політики, дидактики, теорії розвитку освіти та інноваційних технологій навчання.

Курс спрямований на формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти цілісного наукового бачення розвитку професійної освіти, розуміння закономірностей її функціонування, а також здатності здійснювати аналітичну й дослідницьку діяльність у цій сфері.

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів аспірантури системних знань і аналітичних компетентностей у сфері професійної освіти, а також практичних умінь застосування інноваційних педагогічних технологій для підвищення ефективності освітнього процесу.

Дисципліна спрямована на розвиток стратегічного й критичного мислення у сфері професійної освіти, упровадження сучасних цифрових та інтерактивних технологій у навчальну діяльність, а також забезпечення інноваційного підходу до організації професійної підготовки.

- Для досягнення мети передбачено такі основні завдання:
- формування системних знань із теорії та методології розвитку професійної освіти;
 - ознайомлення із сучасними моделями та підходами до функціонування освітніх систем і закладів професійної освіти;
 - розвиток лідерських, дослідницьких та інноваційних компетентностей майбутніх докторів філософії;
 - засвоєння інноваційних педагогічних, цифрових і SMART-технологій та особливостей їх упровадження в освітній процес;
 - формування навичок стратегічного планування освітньої діяльності та оцінювання її результативності;
 - розвиток здатності до наукового аналізу й обґрунтування рішень у сфері професійної освіти.

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких **знань:**

- теоретичні засади та сучасні концепції розвитку професійної освіти;
- принципи організації та функціонування освітніх систем;
- моделі лідерства й професійної компетентності фахівця у сфері освіти;
- сутність, класифікацію та можливості інноваційних педагогічних технологій;
- особливості впровадження цифрових і SMART-технологій у професійній освіті;
- механізми забезпечення якості освіти та академічної доброчесності;
- методи оцінювання результативності освітніх інновацій;
- сучасні тенденції розвитку професійної освіти в Україні та світі.

У результаті опанування дисципліни здобувач набуває таких **умінь:**

- аналізувати та критично оцінювати процеси у сфері професійної освіти;
- розробляти стратегії розвитку освітніх програм і закладів професійної освіти;
- застосовувати інноваційні педагогічні та цифрові технології в освітньому процесі;
- приймати обґрунтовані рішення з урахуванням освітніх викликів і змін;
- проєктувати та реалізовувати інноваційні освітні проєкти;
- оцінювати результативність освітньої діяльності та впроваджених інновацій;
- інтегрувати результати наукових досліджень у практику професійної освіти;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатний критично осмислювати та системно аналізувати сучасні теорії, концепції й моделі розвитку професійної освіти в

умовах інноваційних змін; застосовувати наукові методи аналізу для обґрунтування професійних рішень із урахуванням освітньої політики, нормативно-правових вимог і стратегічних пріоритетів; проєктувати та реалізовувати стратегії розвитку освітніх програм на засадах інноваційного, цифрового та студентоцентрованого підходів.

Програмні результати (ПР):

ПР 01. Знати, розуміти й усвідомлювати методологічні функції філософії освіти, основні парадигми, закономірності й загальні тенденції розвитку світової і вітчизняної теорії і методики професійної освіти.

ПР 02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти і методології наукового пізнання у сфері професійної освіти.

ПР 03. Знати закономірності, принципи, сучасні підходи, методи та засоби планування, організації освітнього процесу вищої, фахової передвищої та професійної освіти

ПР 10. Знати методику підготовки та проведення навчальних занять різних організаційних форм.

ПР 11. Знати методи навчання у професійній школі та якісні вимоги до їх вибору.

ПР 12. Знати наукові основи розробки та впровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес.

ПР 15. Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми професійної освіти, здійснювати порівняльно-педагогічний аналіз моделей розвитку світових систем професійної освіти на засадах загальнонаукової методології та академічної доброчесності.

ПР 30. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей і застосовувати одержані знання, уміння і навички для вирішення практичних задач і проблем у галузі професійної освіти.

ПР 47. Будувати і досліджувати моделі дидактичних процесів у галузі професійної освіти на основі інформаційно-цифрових технологій з відповідним рівнем якості.

ПР 53. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, побудови професійної кар'єри, командної взаємодії.

2. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Лекція 1. Науково-теоретичні та нормативно-правові засади професійної освіти.

Науково-теоретичні засади професійної освіти. Сутність і зміст професійної освіти. Методологічні підходи до дослідження професійної освіти. Принципи професійної освіти. Нормативно-правові засади професійної освіти в Україні. Конституційні основи професійної освіти. Законодавче забезпечення професійної

освіти. Підзаконні нормативні акти та освітні стандарти. Європейський та міжнародний контекст нормативного регулювання професійної освіти. Сучасні проблеми та напрями розвитку професійної освіти.

Лекція 2. Неперервна професійна освіта. Концепція освіти впродовж життя.

Сутність і поняття неперервної професійної освіти. Теоретико-методологічні основи неперервної освіти. Концепція освіти впродовж життя (lifelong learning). Нормативно-правове забезпечення неперервної професійної освіти. Значення неперервної професійної освіти для розвитку особистості та суспільства.

Лекція 3. Організаційні структури та управлінські процеси в закладах професійної освіти.

Поняття організаційної структури управління. Типи організаційних структур закладів освіти. Основні управлінські функції та процеси. Розподіл повноважень і відповідальності. Оптимізація управлінських процесів в освітніх організаціях.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ П ДИДАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Лекція 4. Дидактичний процес у професійній освіті.

Поняття та сутність дидактичного процесу у професійній освіті. Структура дидактичного процесу та його основні компоненти. Принципи дидактичного процесу професійної підготовки. Методи, форми та засоби навчання у професійній освіті. Особливості реалізації дидактичного процесу в сучасних умовах.

Лекція 5. Методичні засади організації освітньо-наукового процесу у професійній освіті.

Поняття та сутність освітньо-наукового процесу у професійній освіті. Методологічні та методичні засади організації освітньо-наукового процесу. Форми та методи освітньо-наукової діяльності у професійній освіті. Інтеграція освіти, науки й практики в підготовці фахівців. Сучасні виклики та напрями вдосконалення освітньо-наукового процесу.

Лекція 6. Інноваційні педагогічні технології у професійній освіті. Висвітлюються класифікації та характеристики інноваційних освітніх технологій, їх дидактичний потенціал і механізми впровадження. Аналізуються інтерактивні, проєктні, проблемно-орієнтовані та компетентнісні підходи до навчання.

Лекція 7. Методологія, види і рівні педагогічних досліджень.

Поняття та сутність методології педагогічних досліджень. Методологічні рівні педагогічного пізнання. Види педагогічних досліджень. Основні підходи та принципи педагогічних досліджень. Значення педагогічних досліджень для розвитку професійної освіти.

3. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів та тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота	
		Усього	в тому числі					усього	в тому числі				
Лекції			Лабораторні	практичні	лекції				лабораторні	практичні			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Теоретико-правові основи професійної освіти													
Тема 1. Науково-теоретичні та нормативно-правові засади професійної освіти	10	4	2		2	10	10	2				10	
Тема 2. Неперервна професійна освіта. Концепція освіти впродовж життя	10	4	2		2	10	10						10
Тема 3. Розвиток професійної освіти в контексті сучасних освітньо-інтеграційних процесів. Особливості формування професійної освіти в умовах воєнного стану в Україні	20	6	2		4	20	20		4	2		2	10
<i>Разом за розділом 1</i>	40	14	6		8	40	40	6	2		2	30	
Модуль 2. Дидактика професійної освіти													
Тема 4. Дидактичний процес у професійній освіті.	20	4	2		2	10	20	2				18	
Тема 5. Методичні засади організації освітньо-наукового процесу у професійній освіті.	20	4	2		2	10	20			2		2	20
Тема 6. Освітня інноватика. Активні й інтерактивні освітні технології у професійній освіті	20	4	2		2	10	20			4		4	20
Тема 7. Методологія, види і рівні педагогічних досліджень	20	4	2		2	20	20	2				20	
<i>Разом за розділом 2</i>	80	16	8		8	50	80	6	6		6	78	
ІНДЗ													
Всього годин	120	30	14		16	90	120	12	12		8	108	

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	
2	-	
...	-	

5. Теми практичних занять

Практичні заняття до Лекцій 1–7

Лекція 1. Науково-теоретичні та нормативно-правові засади професійної освіти

Практичне заняття 1. Нормативно-правові документи, що регулюють діяльність системи освіти, визначають основні напрями її реформування й розвитку.

Мета практичного заняття:

Закріпити знання про структуру та принципи професійної освіти в Україні, навчитися аналізувати нормативні документи.

Завдання:

1. Ознайомитися із Законом України «Про освіту» та «Про професійну освіту».
2. Визначити основні рівні та види професійної освіти.
3. Скласти схем у структури професійної освіти в Україні.

Практичні вправи:

- Розбитися на групи та проаналізувати реальні освітні програми (професійно-технічні, вищі навчальні заклади).
- Обговорити роль державних стандартів у формуванні компетентностей.

Лекція 2. Неперервна професійна освіта. Концепція освіти протягом життя

Практичне заняття 2. Концепція освіти впродовж життя. Формальна, неформальна та інформальна освіта.

Мета практичного заняття:

Розвинути вміння планувати власний професійний розвиток у межах неперервної освіти.

Завдання:

1. Скласти індивідуальний план професійного розвитку на 5–10 років.
2. Проаналізувати приклади програм підвищення кваліфікації для конкретних професій.

Практичні вправи:

- Рольова гра: «Керівник закладу освіти планує програму підвищення кваліфікації персоналу».

- Обговорення кейсів щодо поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти.

Лекція 3. Розвиток професійної освіти в контексті інтеграційних процесів та воєнного стану.

Практичне заняття 3. Принципи гуманізації професійної освіти: гуманітаризація, фундаменталізація, системність, інтегративність, міждисциплінарність тощо.

Мета практичного заняття:

Навчитися адаптувати професійну освіту до сучасних викликів та інтеграційних процесів.

Завдання:

1. Проаналізувати освітні програми українських закладів у контексті євроінтеграції.
2. Визначити проблеми та можливості організації навчання під час воєнного стану.

Практичні вправи:

- Скласти пропозиції щодо вдосконалення дистанційного та змішаного навчання.
- Обговорення кейсу: «Як забезпечити безперервність професійної освіти у кризових умовах».

Лекція 4. Дидактичний процес у професійній освіті.

Практичне заняття 4. Особливості організації освітньо-наукового процесу у закладах вищої освіти.

Мета практичного заняття 4 полягає у формуванні в аспірантів системного розуміння особливостей організації освітньо-наукового процесу у закладах вищої освіти в контексті дидактичного процесу професійної освіти. Метою заняття є поглиблення знань щодо структури, принципів, методів і форм організації навчання у закладах вищої освіти та їх зв'язку з науковою діяльністю.

Практичне заняття спрямоване на розвиток умінь аналізувати дидактичні підходи, планувати освітній процес та визначати шляхи його вдосконалення відповідно до сучасних вимог професійної підготовки.

Завдання :

1. Проаналізувати сутність дидактичного процесу в системі професійної освіти та визначити його структурні компоненти.
2. Охарактеризувати основні принципи організації освітньо-наукового процесу у закладах вищої освіти.
3. Визначити форми поєднання навчальної та наукової діяльності здобувачів освіти.
4. Проаналізувати сучасні методи та технології навчання, що використовуються у закладах вищої освіти.

5. Розробити приклад структури практичного або лекційного заняття з урахуванням вимог дидактичного процесу.

6. Обґрунтувати шляхи підвищення ефективності освітньо-наукового процесу в умовах цифровізації та сучасних викликів.

Практичні вправи :

1. Вправа «Формулювання цілей навчання».

Завдання: сформулювати мету та 3–5 навчальних результатів заняття з конкретної професійної дисципліни відповідно до компетентнісного підходу.

2. Вправа «Аналіз дидактичних принципів».

Завдання: обрати один із принципів навчання (науковості, систематичності, доступності, професійної спрямованості тощо) та проаналізувати приклади його реалізації у закладі вищої освіти.

3. Вправа «Добір методів навчання».

Завдання: запропонувати оптимальні методи навчання для формування конкретної професійної компетентності та обґрунтувати їх вибір.

4. Вправа «Рефлексія та вдосконалення».

Завдання: проаналізувати можливі труднощі реалізації дидактичного процесу у професійній освіті та запропонувати шляхи їх подолання.

Практичне заняття 5. Зміст професійної освіти. Зміни структури і змісту освітнього середовища у воєнний час.

Мета практичного заняття:

Відпрацювати методи організації навчального процесу та формування компетентностей.

Завдання:

1. Розробити план заняття з конкретної професійної дисципліни.
2. Визначити, які методи і форми навчання будуть ефективними для розвитку практичних компетенцій.

Практичні вправи:

1. Вправа «Активність».

Завдання : Провести міні-лекцію або практичне заняття з використанням активних методів.

2. Вправа «Програма».

Завдання : Проаналізувати навчальну програму на предмет логічності, послідовності та практичної спрямованості.

3. Вправа «Моделювання заняття».

Завдання: розробити фрагмент лекції або практичного заняття (10–15 хвилин) із зазначенням етапів, методів, форм роботи та способів контролю знань.

5. Вправа «Оцінювання результатів навчання».

Завдання: розробити критерії та інструменти оцінювання навчальних досягнень студентів (тест, кейс, проект, усне опитування тощо).

Лекція 5. Методичні засади організації освітньо-наукового процесу

Практичне заняття 6. Методи навчання у закладі вищої освіти. Форми організації навчання у ЗВО. Лекції, методика їх підготовки і проведення. Семінарське, практичне та лабораторне заняття, методика підготовки їх проведення. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.

Мета практичного заняття:

Навчитися організовувати освітньо-наукову діяльність та інтегрувати дослідження у професійну освіту.

Завдання:

1. Розробити план науково-дослідної роботи студентів з конкретної професійної теми.
2. Обрати методи контролю та оцінювання результатів дослідження.

Практичні вправи:

- Скласти структуру звіту дослідницької роботи.
- Провести міні-дослідження: опитування або спостереження у навчальній групі.

Лекція 6. Освітня інноватика. Активні й інтерактивні технології

Практичне заняття 7. Сутність і зміст освітньої інноватики у професійній освіті. Інноваційна активність. Педагогічна неологія.

Мета практичного заняття:

Освоїти активні та інтерактивні методи навчання, навчитися застосовувати інноваційні технології.

Завдання:

1. Розробити інтерактивне заняття з використанням кейсів, рольових ігор або онлайн-платформи.
2. Визначити критерії оцінювання активності студентів.

Практичні вправи:

- Провести інтерактивне заняття у групі.
- Проаналізувати ефективність застосованих технологій (опитування учасників, коротка рефлексія).

Лекція 7. Методологія, види і рівні педагогічних досліджень

Практичне заняття 8. Науково-дослідна робота у професійній освіті (бакалаврські, магістерські, докторські освітні програми), її сутність, завдання, напрями організації тощо.

Мета практичного заняття:

Відпрацювати методи планування та проведення педагогічних досліджень.

Завдання:

1. Визначити мету, об'єкт та предмет педагогічного дослідження.
2. Обрати методи збору та аналізу даних (опитування, спостереження, експеримент).

Практичні вправи:

- Розробити міні-проект педагогічного дослідження (наприклад, ефективність конкретного методу навчання).
- Провести коротке спостереження або анкетування та підготувати попередній аналіз результатів.

6. Теми лабораторних занять (відсутні)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	
2	-	
...	-	

7. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗА ТЕМАМИ

ТЕМА 1. Науково-теоретичні та нормативно-правові засади професійної освіти

Мета самостійної роботи:

Закріпити знання про теоретичні основи професійної освіти та нормативно-правову базу.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати Закон України «Про освіту» (2017) та Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (1998).

2. Скласти таблицю основних рівнів та видів професійної освіти в Україні, зазначивши їх характеристики та компетенції.

3. Написати коротке есе (200–250 слів): «Роль державних стандартів у професійній освіті».

4. Виконати схему: «Система професійної освіти в Україні» з усіма її рівнями та типами навчальних закладів.

Додаткове завдання: знайти приклади сучасних освітніх програм в Україні і проаналізувати, як вони відповідають державним стандартам.

ТЕМА 2. Неперервна професійна освіта. Концепція освіти протягом життя

Мета самостійної роботи:

Сформувати розуміння неперервної освіти та планування професійного розвитку.

Завдання для самостійної роботи:

1. Прочитати Концепцію неперервної освіти в Україні та Національну стратегію розвитку освіти до 2030 року.

2. Скласти індивідуальний план професійного розвитку на 5–10 років, включаючи формальне та неформальне навчання.

3. Опрацювати приклади програм підвищення кваліфікації у професійній сфері вашого напрямку.

4. Написати есе: «Переваги та виклики освіти протягом життя для сучасного фахівця».

Додаткове завдання: підготувати коротку презентацію (3–5 слайдів) про форми неперервної освіти для студентів вашої групи.

ТЕМА 3. Розвиток професійної освіти в контексті інтеграційних процесів та воєнного стану

Мета самостійної роботи:

Проаналізувати сучасні тенденції професійної освіти та її адаптацію до кризових умов.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати матеріали щодо інтеграції української освіти в європейське та світове освітнє середовище.

2. Вивчити нормативно-правові документи, що регулюють освіту під час воєнного стану.

3. Написати аналіз: «Виклики та перспективи професійної освіти в умовах воєнного стану».

4. Підготувати пропозиції щодо вдосконалення дистанційного та змішаного навчання у вашій професійній сфері.

Додаткове завдання: скласти таблицю «Міжнародні програми та обміни для професійної освіти в Україні» з прикладами партнерств.

ТЕМА 4. Дидактичний процес у професійній освіті

Мета самостійної роботи:

Зрозуміти компоненти дидактичного процесу та навчитися планувати ефективні заняття.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати основні принципи дидактики та методи навчання (практичні, теоретичні, інтерактивні).

2. Скласти детальний план заняття з професійної дисципліни з зазначенням форм, методів та контрольних заходів.

3. Написати короткий аналіз: «Роль активності учня у формуванні професійних компетенцій».

4. Створити таблицю відповідності методів навчання та очікуваних результатів (знання, навички, компетенції).

Додаткове завдання: знайти приклад навчальної програми і оцінити, наскільки вона відповідає дидактичним принципам.

ТЕМА 5. Методичні засади організації освітньо-наукового процесу

Мета самостійної роботи:

Навчитися організовувати освітньо-науковий процес та інтегрувати наукову діяльність у навчання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати приклади наукових досліджень у професійній освіті.

2. Скласти план невеликої науково-дослідної роботи студентів (мета, завдання, методи, очікувані результати).

3. Написати короткий аналіз: «Як інтеграція науки підвищує якість професійної підготовки».

4. Створити схему «Структура освітньо-наукового процесу» із взаємозв'язком навчальної та наукової діяльності.

Додаткове завдання: скласти приклад контрольного завдання для перевірки результатів науково-освітньої діяльності студентів.

ТЕМА 6. Освітня інноватика. Активні й інтерактивні освітні технології

Мета самостійної роботи:

Освоїти активні та інтерактивні методи навчання та підготувати їх до використання на практиці.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати основні методи активного та інтерактивного навчання.

2. Розробити коротке інтерактивне заняття для своєї професійної групи.

3. Написати короткий звіт: «Переваги використання інтерактивних технологій у професійній освіті».

4. Скласти таблицю «Метод → Ціль → Очікуваний результат» для активних методів навчання.

Додаткове завдання: знайти приклади цифрових платформ для інтерактивного навчання у професійній освіті.

ТЕМА 7. Методологія, види і рівні педагогічних досліджень

Мета самостійної роботи:

Освоїти методологію педагогічних досліджень, види та рівні та навчитися планувати власні дослідження.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати літературу про види педагогічних досліджень (емпіричні, теоретичні, прикладні).

2. Визначити рівні педагогічних досліджень (мікро-, мезо-, макрорівень) та скласти приклади для кожного.

3. Розробити короткий проєкт педагогічного дослідження (мета, об'єкт, методи, очікувані результати).

4. Написати есе: «Роль педагогічних досліджень у розвитку професійної освіти».

Додаткове завдання: провести міні-дослідження (спостереження або анкетування) та скласти попередні висновки.

8. Індивідуальні заняття

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни і застосування їх при вирішенні конкретних професійних завдань; розвиток навичок самостійної роботи з науковими джерелами.

Виконане ІНДЗ студент надає наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни. Обсяг ІНДЗ : 15-20 сторінок. Структура ІНДЗ: вступ, теоретична частина, аналітична частина, проектна частина, висновки та пропозиції, літературні джерела, додатки.

Вимоги до оформлення ІНДЗ

ІНДЗ припускає зміст наступних елементів наукового дослідження: практична значущість; комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання; використання сучасних теоретичних методологій та наукові розробки досліджень за даною темою; застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Темати ІНДЗ:

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Лекція 1. Науково-теоретичні та нормативно-правові засади професійної освіти

1. Аналіз сучасної системи професійної освіти в Україні: рівні, види, типи закладів.
2. Роль державних стандартів у формуванні професійних компетентностей.
3. Порівняння науково-теоретичних підходів до організації професійної освіти в Україні та ЄС.
4. Складання схеми структури професійної освіти в Україні з урахуванням нормативно-правових актів.

Лекція 2. Неперервна професійна освіта. Концепція освіти протягом життя

1. Розробка індивідуального плану професійного розвитку на 5–10 років із зазначенням формальної та неформальної освіти.
2. Аналіз концепції освіти протягом життя: переваги та виклики для сучасного фахівця.
3. Порівняння програм підвищення кваліфікації в Україні та за кордоном.
4. Роль неперервної освіти у підвищенні конкурентоспроможності на ринку праці.

Лекція 3. Розвиток професійної освіти в контексті сучасних освітньо-інтеграційних процесів та воєнного стану

1. Вплив євроінтеграційних процесів на професійну освіту в Україні.
2. Проблеми та перспективи організації дистанційного навчання під час воєнного стану.
3. Аналіз міжнародного співробітництва у сфері професійної освіти.

4. Визначення адаптаційних механізмів професійної освіти у кризових умовах.

Лекція 4. Дидактичний процес у професійній освіті

1. Планування та організація навчального заняття з використанням активних методів.

2. Аналіз ефективності різних форм організації навчання (лекції, семінари, практичні заняття).

3. Роль активності студентів у формуванні професійних компетентностей.

4. Таблиця відповідності методів навчання та очікуваних результатів (знання, навички, компетенції).

Лекція 5. Методичні засади організації освітньо-наукового процесу

1. Планування науково-дослідної роботи студентів: мета, завдання, методи, очікувані результати.

2. Інтеграція наукової діяльності у навчальний процес професійної освіти.

3. Аналіз впливу освітньо-наукового процесу на якість підготовки фахівців.

4. Складання схеми структури освітньо-наукового процесу.

Лекція 6. Освітня інноватика. Активні й інтерактивні освітні технології

1. Розробка інтерактивного заняття з професійної дисципліни.

2. Аналіз ефективності використання активних методів навчання (рольові ігри, кейс-стаді, дискусії).

3. Впровадження цифрових інструментів у професійну освіту.

4. Порівняння традиційних та інноваційних методів навчання за критеріями ефективності.

Лекція 7. Методологія, види і рівні педагогічних досліджень

1. Складання міні-проекту педагогічного дослідження: мета, об'єкт, методи та очікувані результати.

2. Аналіз різних видів педагогічних досліджень: емпіричні, теоретичні, прикладні.

3. Визначення рівнів педагогічного дослідження (мікро-, мезо-, макро-) та приклади для кожного.

4. Написання есе: «Роль педагогічних досліджень у вдосконаленні професійної освіти».

10. Методи навчання

В системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання: пояснювально-ілюстративний, спонукальний, інструктивно-практичний, репродуктивний, діяльнісний, проблемного викладу, евристичний, дослідницько-пошуковий. Основними організаційними формами наведених вище методів навчання є: лекції, семінарські і практичні заняття, ділові і дидактичні ігри, тренінги, дискусійні форми розгляду виробничих ситуацій, складання і

рішення тематичних кросвордів, наукові семінари, дебатні турніри, реферативні читання, індивідуально-дослідні завдання, навчальні конкурси, тестування.

11. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Нормативно-правові документи, що регулюють розвиток професійної освіти, визначають основні напрями її реформування.
2. Тенденції інтернаціоналізації професійної освіти України.
3. Особливості реформування сучасних систем професійної освіти.
4. Трансформація освітнього середовища у закладах освіти України воєнного часу.
5. Неперервність професійної освіти. Концепція освіти впродовж життя.
6. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні.
7. Теоретичні основи професійної освіти.
8. Перспективи розвитку професійної освіти України у повоєнний час.
9. Неперервна освіта як філософська і педагогічна категорія.
10. Організаційно-педагогічні засади трирівневої освіти в Україні.
11. Професійна орієнтація особистості, її складові, основні завдання та підходи до їх розв'язання.
12. Аксиологічні основи розвитку професійно-педагогічної освіти.
13. Вимоги до професійної компетентності сучасного фахівця.
14. Розвиток професійної освіти в Україні в контексті світового освітнього простору.
15. Роль професійного самовизначення у формуванні особистості.
16. Суспільна й особистісна цінність неперервної професійної освіти.
17. Основні категорії професійної педагогіки, їх характеристика.
18. Система вищої освіти України.
19. Освіта впродовж життя: педагогіка, андрагогіка, герогогіка.
20. Студентоцентрованість освітньо-наукового процесу ЗВО.
21. Формування відкритого освітнього середовища ЗВО.
22. Формальна, неформальна й інформальна освіта в контексті неперервності.
23. Партнерські педагогічно доцільні відносини викладач-студент у ЗВО.
24. Особистість студента в освітньо-науковому процесі ЗВО.
25. Викладач закладу вищої освіти, напрями його діяльності.
26. Дидактика професійної освіти, її завдання та функції.
27. Сутність і структура освітньо-наукового процесу у ЗВО.
28. Закономірності й принципи дидактики професійної освіти.
29. Методи навчання у закладі вищої освіти.
30. Форми організації навчання у ЗВО.

31. Лекції, методика їх підготовки і проведення.
32. Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення.
33. Практичне заняття, методика його підготовки і проведення.
34. Лабораторне заняття, методика його підготовки і проведення.
35. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.
36. Науково-дослідна робота студентів.
37. Навчальна і виробнича практики студентів.
38. Ситуативне моделювання в освітньому процесі ЗВО.
39. Особистісна зорієнтованість освітнього процесу у закладі вищої освіти.
40. Індивідуальний супровід у професійній освіті.
41. Практична спрямованість (контекстність) освітнього процесу у ЗВО.
42. Тьюторська освітня технологія.
43. Інтерактивні освітні технології реалізації освітнього процесу в закладі вищої освіти.
44. Особливості змішаного навчання у ЗВО.
45. Технологія дистанційного навчання.
46. Автономне навчання у ЗВО.
47. Особливості організації освітнього процесу у воєнний час.
48. Компоненти, функції і види контролю знань, умінь, компетентностей у ЗВО.
49. Методи і форми контролю якості знань.
50. Оцінювання результатів освітньої діяльності.
51. Функції і завдання куратора академічної групи.
52. Студентське самоврядування.
53. Структура управління закладом вищої освіти.
54. Рівні, ступені, кваліфікації вищої освіти України.
55. Заклади вищої освіти України. Національний і дослідницький університети.
56. Автономія і академічні свободи ЗВО.
57. Організація досліджень зі спеціальності А 5 Професійна освіта.
58. Методи наукового дослідження з проблем професійної освіти.
59. Педагогічний експеримент, його основні етапи.
60. Науковий апарат (об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза) дослідження з теорії і методики професійної освіти.

12. Завдання для контрольних робіт

Лекція 1. Науково-теоретичні та нормативно-правові засади професійної освіти

Мета контролю: оцінити знання теоретичних основ професійної освіти та уміння працювати з нормативними документами.

Питання:

1. Дайте визначення поняттю «професійна освіта» та назвіть її основні рівні.
2. Назвіть 3 основні принципи організації професійної освіти.
3. Проаналізуйте статтю Закону України «Про професійну освіту» і складіть короткий конспект прав та обов'язків учасників освітнього процесу.
4. Практичне завдання: складіть схему системи професійної освіти в Україні.

Лекція 2. Неперервна професійна освіта. Концепція освіти протягом життя

Мета контролю: перевірити розуміння концепції освіти протягом життя та здатність планувати професійний розвиток.

Питання:

1. Що таке неперервна освіта (Lifelong Learning)?
2. Назвіть форми освіти, що включаються до неперервної професійної освіти.
3. Складіть короткий план власного професійного розвитку на 5 років із зазначенням формальної та неформальної освіти.
4. Обговоріть у короткому есе переваги та виклики концепції освіти протягом життя для сучасного фахівця.

Лекція 3. Розвиток професійної освіти в контексті сучасних освітньо-інтеграційних процесів та воєнного стану

Мета контролю: оцінити знання про інтеграційні процеси, адаптацію освіти під сучасні виклики та воєнний стан.

Питання:

1. Поясніть поняття «освітньо-інтеграційні процеси».
2. Назвіть основні виклики організації професійної освіти в умовах воєнного стану.
3. Проаналізуйте кейс: «Організація дистанційного навчання під час воєнного стану» і запропонуйте 3 шляхи вирішення проблем.
4. Які переваги інтеграції української освіти у європейське освітнє середовище?

Лекція 4. Дидактичний процес у професійній освіті

Мета контролю: перевірити знання компонентів дидактичного процесу та методів навчання.

Питання:

1. Визначте поняття «дидактичний процес» та його основні компоненти.
2. Назвіть 3 принципи організації навчального процесу.
3. Практичне завдання: розробіть план заняття з професійної дисципліни із зазначенням методів та форм роботи.

4. Поясніть, чому активність учня є ключовим фактором ефективності дидактичного процесу.

Лекція 5. Методичні засади організації освітньо-наукового процесу

Мета контролю: перевірити уміння планувати освітньо-наукову діяльність та інтегрувати науку у професійну освіту.

Питання:

1. Що таке освітньо-науковий процес і які його компоненти?
2. Назвіть методичні принципи організації освітньо-наукового процесу.
3. Практичне завдання: складіть план науково-дослідної роботи студентів із зазначенням мети, завдань і методів.
4. Обґрунтуйте, як інтеграція наукових знань у професійну освіту підвищує якість підготовки фахівців.

Лекція 6. Освітня інноватика. Активні й інтерактивні освітні технології

Мета контролю: оцінити знання сучасних технологій навчання та вміння їх застосовувати.

Питання:

1. Що таке освітня інноватика і які її основні завдання?
2. Назвіть 3 активні та 3 інтерактивні методи навчання.
3. Практичне завдання: розробіть коротке інтерактивне заняття для професійної групи студентів із зазначенням методів і засобів.
4. Проаналізуйте переваги використання інтерактивних технологій у навчальному процесі.

Лекція 7. Методологія, види і рівні педагогічних досліджень

Мета контролю: перевірити знання методології педагогічних досліджень, видів та рівнів.

Питання:

1. Дайте визначення педагогічного дослідження та його методології.
2. Назвіть види педагогічних досліджень (емпіричні, теоретичні, прикладні).
3. Визначте рівні педагогічних досліджень (мікро-, мезо-, макрорівень) і наведіть приклади для кожного.
4. Практичне завдання: складіть короткий проект педагогічного дослідження, включаючи мету, об'єкт, методи та очікувані результати.

13. Методи контролю

Поточне тестування, оцінка виконання індивідуального навчального завдання - оцінка за виконання практичних зайняти.

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок аспірантів складається з трьох етапів: поточного контролю роботи студентів; проміжного контролю, підсумкового контролю (залік).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним

планом. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація). Об'єктами поточного контролю знань студентів є: систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, зокрема виконання домашніх завдань та розв'язання задач; виконання завдань для самостійного опрацювання; виконання модульного завдання. Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів: тестові завдання; обговорення проблеми, дискусія; аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу); ділові ігри (кейс-методи); презентації результатів роботи тощо.

Проміжний контроль за опануванням дисципліни здійснюється за спеціально розробленими завданнями теоретичного та практичного характеру, які оцінюються за 100-бальною системою по кожному з модулів.

Об'єктом **підсумкового контролю знань** аспірантів у формі **заліку** є виконання усних та письмових завдань. На залік виносяться вузлові питання, завдання, що потребують творчого підходу та вміння синтезувати отримані знання.

Результати заліку студентів денної форми навчання оцінюються в діапазоні від 0 до 20 балів, заочної – від 20 до 40 балів.

14. Розподіл балів, які отримують студенти Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Модульний контроль		Іспит	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2				модуль №1	модуль № 2		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T 7				
7	7	7	7	7	8	7	15	15		

T1, T2 ... T10 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	

74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Методичне забезпечення

1. Дроздова І.П. Формування мовної компетенції у студентів технічних спеціальностей вищих навчальних заходів Східної України : монографія. Харків, Видавництво «НТМТ», 2015. 259 с.

2. Дроздова І.П. Становлення особистості сучасного фахівця нефілологічного профілю у процесі формування його професійного менталітету. Сучасні акмеологічні дослідження: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: монографія / редкол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, Я.С. Фруктова. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. С.726 – 749.

3. Дроздова І.П. Міждисциплінарність і системність у змісті визначень технології навчання вищої школи як реалізація мети та завдань професійної підготовки фахівців. Науковий збірник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. пр. Кропивницький: КЛА НАУ, 2017. Випуск 1. С.317 – 325.

4. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 01.07. 2014 р. // Голос України. 2014. № 148.5.

16. Рекомендована література

Основна

1. Брикова Т.М., Терешкін О.Г. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посібник. Електрон. дані. Харків: ХДУХТ, 2020. Назва з тит. екрана.

2. Дроздова І. П. Ієрархія функцій методики навчання студентів-нефілологів для становлення їхньої особистості як майбутніх фахівців. ВІСНИК КНЛУ. Педагогіка та психологія. Том 40 (2024), С. 50-56.

3. Дроздова І.П. Вимоги до професійних якостей викладачів фахових дисциплін аграрного ЗВО. ALFRED NOBEL UNIVERSITY JOURNAL OF PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY. 2024. № 2 (28). С.156-163.

4. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. 2-е вид., переробл. і доп. Київ: Видавництво Ліра-К., 2017. 456 с. Режим доступу: <http://lira-k.com.ua/preview/12230.pdf>

5. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 р. № 1556 –VII. [Електронний ресурс] Режим доступу: Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. №40-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15/ed20150722>.

6. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Редакція від 16.07.2019 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

7. Законодавче забезпечення розвитку систем професійної освіти і навчання в країнах Європейського союзу: практ. посіб. / О.В. Бородієнко, О.П. Радкевич, О.В. Базелюк, М.М. Шимановський; за заг. ред. О.В. Бородієнко. Житомир: «Полісся», 2019. 188 с.

8. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія. В.О. Радкевич, Л.П. Пуховська, О.В. Бородієнко, О.П. Радкевич, Н.В. Базелюк, Н.М. Корчинська, С.О. Леу, В.В.Артемчук; за заг. ред. В.О. Радкевич. Київ: ІПТО НАПН України, 2018. 223 с.

9. Нагаєв В.М. Менеджмент професійної освіти та інноваційні педагогічні технології: Навчально-методичний посібник (для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 015 (А 5). «Професійна освіта (за спеціальностями). ХНАУ, 2026. 48 с.

Додаткова

1. Кремінь В. Філософія освіти ХХІ століття. *Урядовий кур'єр*, 6 лютого 2003 року, № 23. С.6-7.

2. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / Укл. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков. К.: Вид-во НМЦВО МОНУ, 2004. 24 с.

3. Нагаєв В.М. Дидактичні основи формування творчої особистості аграрного менеджера в умовах Болонського процесу: Монографія. Х.: ХНАУ, 2006. 536 с.

4. Нагаєв В.М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія. Х.: Стильна типографія. 2018. 151 с.

5. Нагаєв В.М. Дидактичні засади впровадження дворівневої педагогічної технології управління навчально-творчою діяльністю студентів вищих навчальних аграрних закладів: Монографія. Х.: Колегіум, 2012. 217 с.

17. Інформаційні ресурси

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, інтернет-мережа, бібліографічні, бібліотечні. Серед них нормативно-правова база (закони, постанови, положення, накази), сайти Міністерства освіти і науки України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Головних управлінь освіти та науки на обласному та районному рівнях, інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Інформаційні сайти:

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.

2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.

3. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.

4. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

18. Зміни і доповнення

(до методичного забезпечення та рекомендованої літератури)

Що вилучається з робочої програми	Що вводиться в робочу програму	Дата розгляду кафедрою